

Manifestatie tegen de Kustlocatie

Lex Schelvis

Al 20 jaar circuleert in de provincie Zuid-Holland het plan voor de inpoldering van een deel van de Noordzee: voor de kust van het Westland en Den Haag zou een nieuwe stad moeten verrijzen.

Lange tijd heeft dit plan de ronde gedaan onder het motto "bouwen met de natuur". Het plan (Waterman) werd verpakt in een natuurvriendelijk jasje. Sinds kort is het motto veranderd in "een kwaliteitsimpuls". Uitvoering van het plan (Bhalotra) zou de redding betekenen van de verpauperde Haaglanden. Het plan wordt getrokken door de provincie Zuid-Holland die naarstig pogingen doet om de regionale en landelijke politiek te interesseren voor dit megaprojekt. Op 29 juni j.l. organiseerde de Stichting Duinbehoud een manifestatie tegen de Kustlocatie. Diverse sprekers voerden het woord voor een volle zaal in Hotel Atlantic in Kijkduin. Onze redakteur Lex Schelvis was ter plekke aanwezig en doet verslag van de manifestatie.

Een actievoerder ben ik nooit geweest. In mijn hele leven heb ik twee keer meegelopen in een demonstratie. Zeker heb ik nooit meegedacht over de besluitvorming: van procedures en dat soort zaken weet ik dus niets.

Wel vraag ik me soms af of het zin heeft om tegen zo'n megaprojekt als de kustlocatie argumenten aan te dragen. De kans dat er enig belang aan wordt gehecht, is tamelijk klein. De besluitvorming over megaprojekten als de Vijfde Baan bij Schiphol, de Betuwelijn, de HSL of de Tweede Maasvlakte stemmen niet hoopvol. Maar toch vind ik dat te fatalistisch. Als ik dat accepteer, moet ik me maar helemaal van de politiek afwenden. Het moet toch mogelijk zijn om nog een beetje invloed uit te oefenen.

In Nederland kan men alleen aan het strand nog genieten van een schier onbeperkte ruimte en vrij uitzicht op de einder. Zal hier ooit het wijde panorama plaatsmaken voor de kustlocatie? (foto: Kees Wijgh).

Een bouwwerk afbreken

Als je het niet eens bent met iemand, zijn er twee manieren om de stelling van de ander te bestrijden: je zoekt argumenten voor je eigen stelling of je probeert om de argumenten van je tegenspeler te ontkrachten. Vaak is dat laatste moeilijk, omdat veel mensen bij belangrijke kwesties eerst goed nadenken voordat ze tot een mening komen. Het is tijdens een discussie daarom erg pijnlijk als beargumenteerd kan worden dat je nonsens verkoopt. Er wordt dan bewezen, dat je niet goed hebt nagedacht.

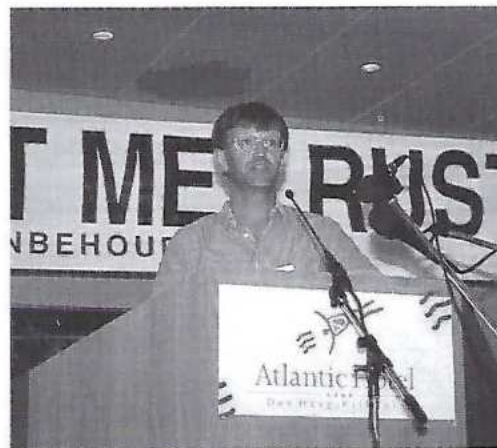
Voordat ik naar de manifestatie tegen de kustlocatie ging, was ik ervan overtuigd dat de bedenkers van het plan hun ideeën goed hadden onderbouwd. Ik was daarom erg benieuwd naar de argumenten van de tegenstanders van de kustlocatie. Wat ik niet had verwacht, was dat op tamelijk simpele wijze het bouwwerk van de plannenmakers steen voor steen afgebroken zou worden.

De planoloog

De eerste spreker, de planoloog Marten Bierman, ontkrachtte in een paar minuten het voor de leek sterkste argument vóór de kustlocatie: de woningnood. Hij stelde dat er de komende eeuw geen gebrek meer is aan woonruimte, maar aan passende woonruimte. Er zijn veel te veel ruimte vretende eengezinswoningen, waardoor steeds meer kleine huishoudens in te grote woningen wonen. Het heeft dus niet zoveel zin om weer meer (veelal grote) eengezinswoningen te bouwen, maar het is veel beter om het bestaande woningarsenaal aan te passen aan de nieuwe maatschappelijke situatie. De spreker benadrukte, dat de vergrijzing de komende eeuw zal toeslaan. De vraag naar woningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens zal snel toenemen. Om op deze ontwikkeling in te spelen deed hij een aantal suggesties: het splitsen van het te veel aan grote woningen, het fiscaal aantrekkelijk maken van verhuizen van grote naar kleine woningen en het reorganiseren van woonwijken. Bovendien liet hij met duidelijk illustratiemateriaal zien, dat de gerichtheid op de auto een stad tot gevolg heeft, waarin er steeds mindere ruimte is voor woningen. Kortom: het is nonsens om te stellen dat er te weinig ruimte in Nederland is, we moeten er alleen beter mee omgaan. De uitsmijter was voor mij de volgende opmerking: "Het plan komt niet voort uit studie naar maatschappelijke behoeften. Het is afkomstig van zandverplaatsende bedrijven die een eiland willen aanleggen en daar maatschappelijke problemen bij hebben gezocht, zonder zich ervan te overtuigen of die er ook mee worden opgelost." Eigenlijk konden we toen al naar huis. Maar ja, er zaten ook politici in de zaal en die hebben nu eenmaal moeite met argumenten.

Links: Wim de Bie, woordvoerder van de oudste groep bewoners van het Zuidhollands kustgebied: de Cananefaten (foto: Marja Zandberg).

Rechts: Ton van Schie, kweker en lid van de werkgroep Meijndel meent dat een kustlocatie voor uitbreiding van glastuinbouw niet noodzakelijk is (foto: Marja Zandberg).

De milieu-man

De tweede spreker, Wim ter Keurs van de Werkgroep Milieubeheer Leiden, pakte het nog wat groter aan: hij nam alle argumenten vóór de kustlocatie onder de loep en probeerde aan te tonen, dat daar helemaal niets van klopte. Ik geniet er altijd van als iemands argumentatie wordt ontkracht en hoe beter er ontkracht wordt, des te meer geniet ik. Ik heb erg genoten van Ter Keurs toespraak.

Hij noemde eerst de pro-argumenten: woningnood, glastuinbouw en natuur. De woningnood: hier sloot zijn verhaal helemaal aan bij dat van de vorige spreker. Er moet volgens hem veel efficiënter gebouwd gaan worden. Daarnaast stelde hij dat de kustlocatie het probleem helemaal niet zou oplossen, maar op termijn juist zou verergeren. Het ruimtelijke beleid is altijd afgestemd geweest op de auto en dat is een verkwistend beleid geweest, omdat er veel infrastructuur nodig is. De kustlocatie vergroot die behoefte aan infrastructuur alleen maar.

De glastuinbouw: er zou 500 ha vrijkomen voor deze sector. Ter Keurs maakte er maar een paar woorden aan vuil. Hoe kan je nu denken aan een uitbreiding van de glastuinbouw op het moment dat er daar een zware crisis heerst en er door de landbouworganisaties wordt gedacht aan een sanering?

De natuur: het plan zou nieuwe natuur opleveren. Het kost echter ook een groot duingebied achter de locatie, want hoe kan je nu denken dat zo'n nieuwe stad voor de kust geen invloed heeft op het gebied erachter? En hoeveel moet die nieuwe natuur niet gaan kosten? Een simpele rekensom maakte duidelijk dat dat vele honderden miljoenen guldens zouden zijn. Ter Keurs noemde dat een

krankzinnig bedrag, zeker als je het vergelijkt met het bedrag dat de overheid op dit moment over heeft voor de aankoop van nieuwe natuurgebieden. Hij besloot met een duidelijk advies: politici zouden moeten ophouden met het dagdromen over de kustlocatie. Zij kunnen hun tijd - en ons geld - wel beter besteden.

Op dit moment verwachtte ik eigenlijk dat de politici in de zaal zouden opstaan om emotioneel uit te roepen, dat ze het als hun eerste taak zagen om alle argumenten voor en tegen goed tegen elkaar af te wegen. Maar politici zijn wijze heren die hebben geleerd, dat het uiten van emoties in de politiek niet thuishoort. Daar zijn kunstenaars voor.

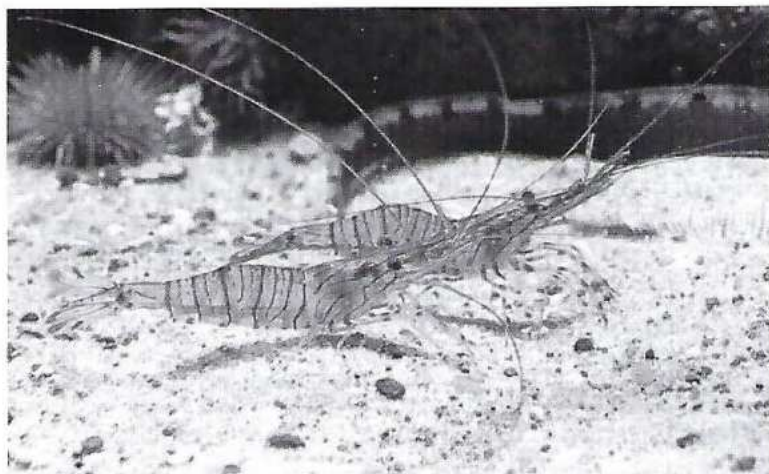
De emotie

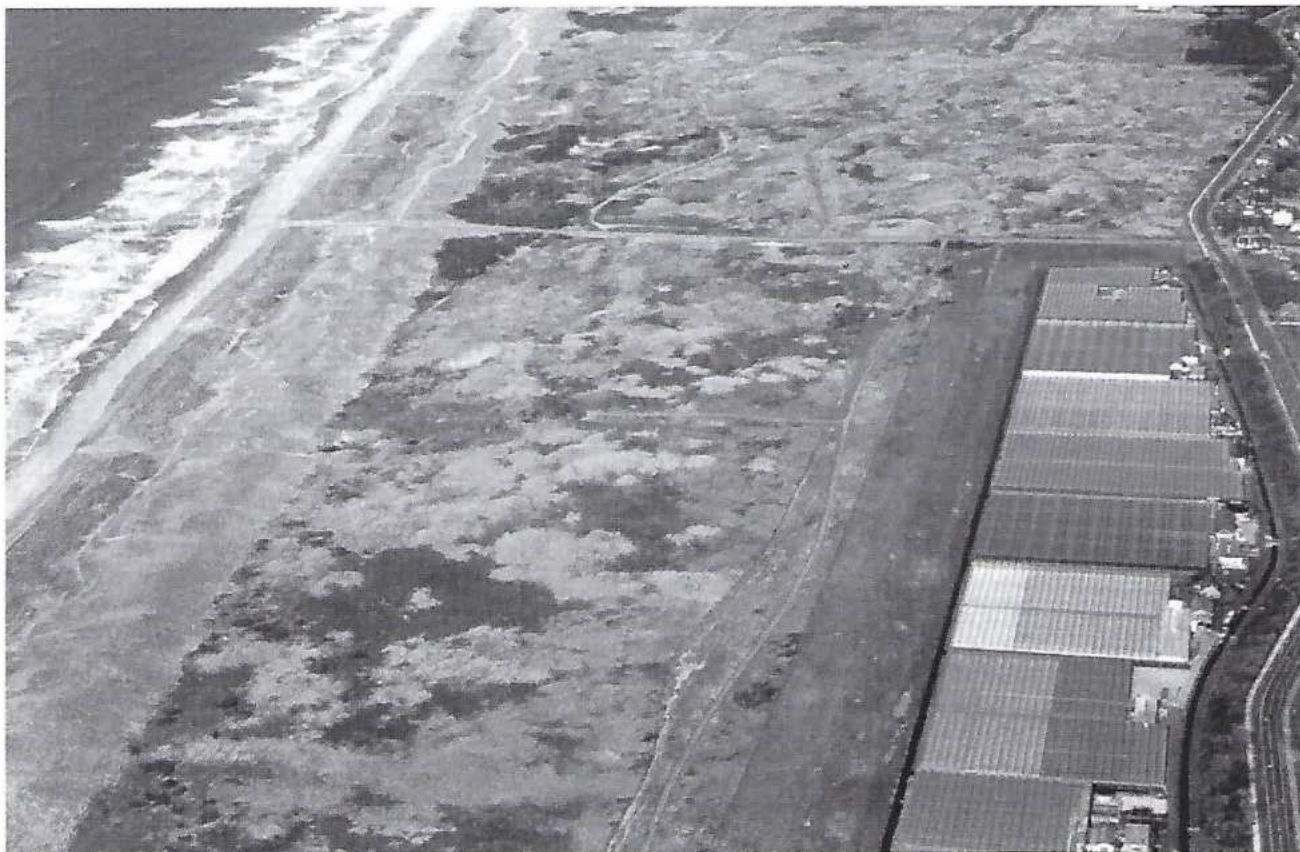
Gelukkig volgde nu de emotie, een benadering waarbij ik me eerlijk gezegd meer thuisvoel. Hoe haalt iemand het in zijn botte hersens om zo'n mooi gebied op te offeren aan zo'n aan grootheidswaanzin ontsproten idee als de kustlocatie? Wim de Bie kan de woede daarover veel beter verwoorden dan ik en ik heb begrepen dat hij dat nog veel vaker zal doen. Op het nieuws heb ik hem nu ook al horen ageren en ik ben ervan overtuigd dat Nederland in de toekomst nog wel vaker lastiggevallen zal worden met zijn visie, want tijdens de manifestatie gaven de politici geen kik.

De ondernemers

Drie sprekers gingen in op de economische wenselijkheid van de locatie. De heer Willem Beringen maakte namens de Kijkduinse ondernemers duidelijk dat die er nou niet bepaald enthousiast over waren, o.a. omdat Kijkduin er zijn rustieke karakter door zou verliezen en omdat het strand daar zo'n 20 jaar lang onbruikbaar zou zijn. De tuinder Ton van Schie bevestigde nog eens dat de glastuinbouw totaal geen behoefte had aan de locatie. Allereerst zou er veel meer verkeer komen met milieu- en bereikbaarheidsproblemen als gevolg, ten tweede zou er nog meer overcapaciteit komen en tenslotte zou het Westland een voor de tuinbouw minder gunstig klimaat krijgen met meer bestrijdingsmiddelen als gevolg. De heer Mulder tenslotte vroeg zich namens de Kampeervereniging Vlughtenburg af, wat de gevolgen voor de recreatie zullen zijn. Vanwege de enorme kosten zou er wel eens alleen nog maar plaats kunnen zijn voor grootschalige "San Tropez"-recreatie, iets waarover hij niet erg enthousiast zou zijn.

Bouwen in zee betekent de vernietiging van het ecosysteem (foto: NIOZ- Texel).

De duinen van Monster, nu nog met vrij uitzicht op zee. Als de plannenmakers van de Kustlocatie hun zin krijgen, wordt de westelijke horizon net zo lelijk als het verglaasde Westland (foto: Paul Paris).

De waterstaat

Hierna kwam de heer Spaans aan het woord, voormalig medewerker van Rijkswaterstaat. Hij maakte me nog eens duidelijk hoe slecht onderbouwd de plannen voor de kustlocatie eigenlijk zijn. Hij ging in op de gevolgen voor het ecosysteem van de zeebodem, het huidige duingebied en het nieuw te vormen binnenmeer. De 400 à 500 miljoen kubieke meter zand die nodig is voor het plan, moet van de zeebodem komen. Omdat het onmogelijk is om diep te ontzanden, moet de toplaag van de zeebodem over een gigantisch gebied weggezogen worden. Deze toplaag bevat nu juist een belangrijk deel van het waardevolle ecosysteem in de Noordzee en dat verdwijnt dus. Het is onduidelijk hoe snel dat systeem zich herstelt, maar de zeebodem zal in ieder geval lange tijd steriel zijn.

Voor de duinen geldt dat er geen saltspray meer aanwezig zal zijn, waardoor de kwaliteit achteruit gaat. Het verschil tussen binnenduinen en buitenduinen zal verdwijnen en de soortenrijkdom zal snel teruglopen. De kansen op een beetje natuurlijk ecosysteem in het binnenmeer tenslotte acht de heer Spaans niet zo groot, o.a. omdat het versen van het water erin grote problemen zal opleveren.

Op dit moment verwachtte ik, dat de politici zo murw waren geslagen dat ze sprakeloos op hun stoel zouden zitten. Ik had gelijk.

Het Ministerie

Hierna kwam de politiek aan het woord via de heer Verschuren, medewerker van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Hij maakte duidelijk (hoewel hij dat zal ontkennen), dat het Ministerie de plannen eigenlijk helemaal

niet zit zitten. Hij stelde dat een aantal fundamentele vragen nog niet beantwoord is:

- Draagt de Kustlocatie substantieel en duurzaam bij aan de oplossing van de Randstadproblematiek?
- Zijn er andere, wellicht betere en goedkopere mogelijkheden te vinden voor de oplossing van het ruimtegebrek?
- Wat zijn de gevolgen voor de Nederlandse kustduinen, het maritieme milieu en de kustvisserij?

Voor al het aspect van het maritieme milieu is al tijd onderbelicht geweest en zal meer aandacht moeten krijgen. Daarbij moeten de effecten van allerlei kustingrepen, waaronder de Kustlocatie, integraal op nationaal en internationaal niveau worden besproken. Zolang dat allemaal niet is gebeurd, is de "nut en noodzaak" discussie nog niet aan de orde.

Wat hij niet zei, is dat het zo ver ook nooit zal komen, maar ik hoorde het hem denken. En ik ben ervan overtuigd dat de politici dat ook hoorden (hoewel ze dat zullen ontkennen).

Gematigd optimistisch

Op milieugebied ben ik normaal gesproken niet zo optimistisch. Zeker als een prestige-object het milieu bedreigt, zie ik het doorgaans somber in. Maar dit is zo'n slecht plan, zo niet onderbouwd door goede argumenten, zo makkelijk onderuit te halen met tegenargumenten, zo duur, zo nutteloos en zo schadelijk, dat ik me niet kan voorstellen dat het ooit wordt doorgezet. De politiek zal er een tijdje over doen om het af te keuren en er zullen nog wel een paar studies overheen gaan, maar volgens mij zal het plan uiteindelijk op de vuilnishoop belanden.